

చతుర్థః పాఠః

4. విద్యాప్రశంసా

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిమ్ అస్తి?
2. అస్మిన్ చిత్రే వృద్ధః కిం కరోతి?
3. బాలకః కిం కరోతి? కిమర్థం కరోతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

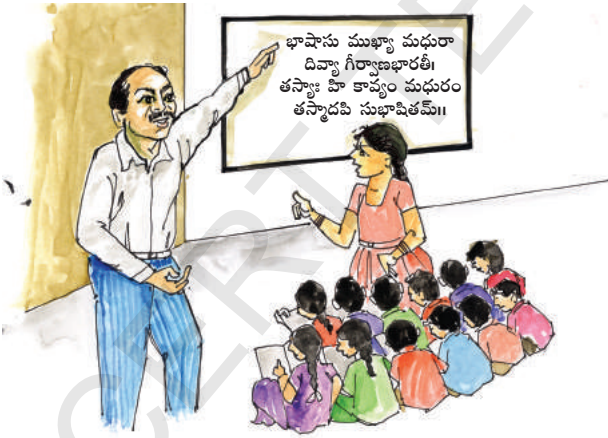
పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

- పితామహః - రవే! త్వమద్య విషణ్ణః అసి. కిమభవత్ ?
- రవిః - పితామహ! అద్య పాఠశాలాయాం మమ సంస్కృతాధ్యాపకః బహుకష్టతరం గృహకార్యం దత్తవాన్. తత్ కర్తుమ్ అహమ్ అశక్తః. తదర్థమ్ అహం ఖిన్నః అభవమ్.
- పితామహః - కిం తత్ మహత్ కష్టతరం కార్యమ్?
- రవిః - అధ్యాపకః ఆదిష్టవాన్ యత్ ప్రార్థనాసమయే సర్వైః ఛాత్రైః సుభాషితశ్లోకాః పఠనీయాః ఇతి. కిన్తు అహం సుభాషిత శ్లోకాన్ న జానామి. కుత్ర గచ్ఛామి? కం ప్రార్థయామి?
- పితామహః - పౌత్ర! అస్మిన్ విషయే చిన్తా మాన్తు. కుత్రాపి న గంతవ్యమ్. అహం వదామి.
- రవిః - ధన్యవాదః పితామహ! వదతు భవాన్.
- పితామహః - ఏతాన్ భావసహితశ్లోకాన్ వదామి. పఠ.

భాషాసు ముఖ్య మధురా దివ్యా గీర్వాణభారతీ ।

తస్యాః హి కావ్యం మధురం తస్మాదపి సుభాషితమ్ ॥

1

అన్ని భాషల్లో ముఖ్యమైనది,
తీయనైనది, దివ్యమైనది
సంస్కృతభాష. అందులోని
కావ్యాలు ఇంకా మధురమైనవి.
వాటిలోనూ సుభాషితాలు
మరింత మధురమైనవి.

విత్తం బన్ధుర్వయః కర్మ విద్యా భవతి పంచమీ ।

ఏతాని మాన్యస్థానాని గరీయో యద్యదుత్తరమ్ ॥

2

ధనము, బంధువులు, వయస్సు, చేసే పని, విద్య ఇవన్నీ చక్కగా గౌరవింపబడుతాయి. అయితే వీటిలో మొదటివాటి కంటే తరువాతవి క్రమంగా గొప్పనైనవి. అంటే ధనం కంటే బంధువులు గొప్ప. బంధువులకంటే వయస్సు గొప్ప. దానికంటే చేసే పని గొప్పది దానికంటే విద్య మరింత గొప్పది.

అన్నదానం పరం దానం విద్యాదానమతః పరమ్ ।

అన్నేన క్షణికా తృప్తిః యావజ్జీవన్తు విద్యయా ॥

3

అన్ని దానాల్లోకెల్లా అన్నదానం గొప్పదానం. కాని, దానికంటే విద్యాదానం ఇంకా గొప్పది. ఎందుకంటే అన్నదానం చేసినప్పుడు, తిన్నవాడు పొందే తృప్తి కొద్దిసేపే ఉంటుంది. అదే విద్యను పొందినవాడు బ్రతికి ఉన్నంతకాలం తృప్తిని అనుభవిస్తూనే ఉంటాడు.

పుస్తకేషు చ యా విద్యా పరహస్తే చ యధనమ్ ।

సమయే తు పరిప్రాప్తే న సా విద్యా న తథనమ్ ॥

4

పుస్తకాల్లో ఉండే విద్య గాని, ఇతరుల వద్ద ఉండే ధనం గాని సమయానికి అక్కరకు రావు. అలాంటప్పుడు అది విద్య అనిపించుకోదు. అది ధనమనిపించుకోదు. అంటే విద్య మెదడులో ఉండాలి. ధనము చేతిలో ఉండాలి అని అర్థం.

కో॒తిభారః సమర్థానాం కిం దూరం వ్యవసాయినామ్ ।

కో విదేశః సవిద్యానాం కః పరః ప్రియవాదినామ్ ॥

5

సమర్థులకు బరువైనదేది? కష్టపడి పనిచేసేవారికి దూరమేది? చదువుకున్నవారికి వేరే దేశమేది? మంచిగా మాట్లాడేవాడికి శత్రువెవ్వడు?

క్షణశః కణశఞ్చైవ విద్యామర్థం చ సాధయేత్ ।

క్షణత్యాగే కుతో విద్యా కణత్యాగే కుతో ధనమ్ ॥

6

ప్రతిక్షణాన్ని వృథా చేయకుండా విద్యను సంపాదించాలి. ప్రతి కణాన్ని (పైసాను) వృథాచేయకుండా ధనాన్ని సంపాదించాలి. ఎందుకంటే పోయిన సమయం తిరిగిరాదు. వృథాగా ఖర్చుచేసిన ధనమూ తిరిగి రాదు.

విద్యత్వం చ నృపత్వం చ నైవ తుల్యం కదాచన ।
స్వదేశే పూజ్యతే రాజా విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే ॥

7

పండితుని చదువు, రాజు యొక్క రాజ్యాధికారము ఈ రెండూ ఎప్పుడూ సమానములు కావు. ఎందుకంటే రాజు తన దేశంలో మాత్రమే ఆదరింపబడుతాడు. కాని చదువుకున్నవాడు ఎక్కడైనా ఆదరింపబడుతాడు.

రూపయావనసంపన్నా విశుద్ధకులసంభవాః ।

విద్యాహీనా న శోభంతే నిర్గన్ధా ఇవ కింశుకాః ॥

8

ఎంతమంచి ఆకారమున్నా, వయస్సుఉన్నా, ధనమున్నా, గొప్ప వంశములో పుట్టినా, విద్య లేనివారు వాసన లేని మోదుగుపూల వలె గౌరవింపబడరు.

యః పఠతి లిఖతి పశ్యతి పరిపూచ్చతి పండితానుపాశ్రయతి ।

తస్య దివాకరకిరణైః నలినీదలమివ వికాశ్యతే బుద్ధిః ॥

9

ఏ విద్యార్థియైతే చక్కగా చదువుతాడో, రాస్తాడో, పఠిస్తాడో, ప్రశ్నలు అడిగి సమాధానాలను తెలుసుకుంటాడో, పండితులను ఆశ్రయిస్తాడో, అతని బుద్ధి సూర్యకిరణాలకు వికసించిన తామరపూవులవలె చక్కగా వికసిస్తుంది.

రవి: - పితామహ! భవతా రాగయుక్తతయా పారితాః శ్లోకాః సమ్యక్ అవగతాః. శ్వః పాఠశాలాయాం ఏతాన్ శ్లోకాన్ సరాగం పఠిష్యామి.

పితామహ: - శుభం భవతు.

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) శ్లోకాన్ శృణ్వంతు, రాగయుక్తతయా వదంతు.
- (ఆ) విద్యాదానమ్ ఉత్తమం దానమ్ ఇతి సూచితమ్? కిమర్థమితి వదంతు.
- (ఇ) విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే. ఏతస్మిన్ విషయే భవంతః కిం చింతయంతి?
- (ఈ) ఏకః ఛాత్రః శ్లోకం పఠతు. అన్యః భావమ్ వదతు.

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తికుర్వంతు

- (అ) శ్లోకాన్ పఠంతు శ్లోకస్థానాం క్రియాపదానామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- (ఆ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు. తేషాం సమానార్థకవాక్యాని పారాత్ చిత్వా లిఖంతు.

1) విద్యలేని వారు వాసనలేని మోదుగుపూల వలె శోభించరు.

2) రాజు తన దేశంలో మాత్రమే ఆదరింపబడతాడు.

3) వృథాగా ఖర్చుచేసిన ధనం తిరిగిరాదు.

4) మంచిగా మాట్లాడే వానికి శత్రువు ఎవ్వడు?

5) ఇవన్నీ గౌరవింపబడే స్థానాలు.

(ఇ) అధః దత్తాని వాక్యాని పఠంతు, సాధు వాక్యాని '✓', అసాధు వాక్యాని '×' ఇత్యేతాభ్యాం సంకేతాభ్యాం సూచయంతు.

1) రాజా సర్వత్ర పూజ్యతే.	(×)
2) వ్యవసాయినాం దూరం నాస్తి.	()
3) అన్నేన యావజ్జీవం తృప్తిః భవతి.	()
4) క్షణశః విద్యాం సాధయేత్.	()
5) కణశః విద్యాం సాధయేత్.	()
6) భాషాసు ముఖ్యా గీర్వాణభారతీ.	()

(ఈ) శ్లోకాన్ పూరయంతు. భావాన్ స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- 1) పుస్తకేషు చన తద్ధనమ్.
భావః -
- 2) విద్యత్వం చ
భావః -
- 3) క్షణశః
భావః -

(ఉ) అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) అన్నేన కీదృశీ తృప్తిః లభ్యతే?
- 2) గీర్వాణభాషాయాః ప్రాశస్త్యం కిమ్?
- 3) విద్వాన్ కుత్ర పూజ్యతే?
- 4) రాజా కుత్ర పూజ్యతే?
- 5) ప్రియవాదినాం కః నాస్తి?
- 6) విద్యయా కీదృశీ తృప్తిః లభ్యతే?
- 7) విద్యాహీనాః కే ఇవ న శోభంతే?
- 8) పండితాన్ ఉపాశ్రయతి చేత్ కిం భవతి?

III స్వీయరచనా

అథః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- 1) క్షణం వా కణం వా వ్యర్థం కరోతి చేత్ కిం భవతి?
- 2) విద్యావిహీనః కింశుకపుష్పేణ ఉపమితః. కిమర్థమ్ ఇతి లిఖంతు.
- 3) సంస్కృతభాషాయాః విశేషః కః?
- 4) “విద్వాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే” ఇతి భవాన్ జానాతి ఖలు. ఏతం విషయం సమర్థయంతు.
- 5) సుభాషితాని నామ కాని? త్రిణి సుభాషితవాక్యాని లిఖంతు.

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

(అ) మంజుషాతః పదాని గృహీత్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

అర్థస్య, విద్యత్వం, సమర్థానాం, నృపత్వం, గీర్వాణభారతీ, మధురా, ప్రియవాదినాం, విద్యాయాః, కింశుక పుష్పం, న శోభతే.

- 1) సర్వాసు భాషాసు ముఖ్యా సా అతీవ
- 2) విద్యావిహీనః ఇవ
- 3) భారః నాస్తి శత్రుః నాస్తి.
- 4) చ కదాపి తుల్యం న భవతి.
- 5) అర్జునే క్షణం క్షణం, అర్జునే కణః కణః ప్రధానాః భవంతి.

(అ) అధః నిర్దిష్టానాం పదానాం విరుద్ధార్థకపదాని పఠాత్ చిత్వా , తాని ఉపయుజ్య వాక్యాని లిఖంతు.

ఉదా: అతృప్తిః	×	తృప్తిః	విద్యయా తృప్తిః లభ్యతే.
1) స్వహస్తః	×		
2) పండితః	×		
3) స్వదేశః	×		
4) కటుః	×		

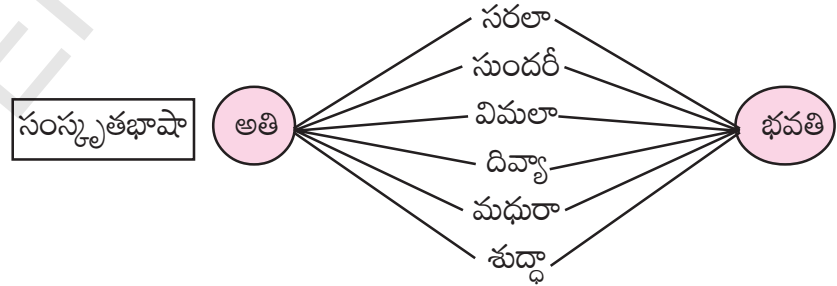
(ఇ) కోష్ఠకస్థపదాని ఉపయుజ్య వాక్యాని రచయంతు.

విద్యా	ధనం గౌరవం వినయం సుఖం అన్నం వస్త్రం	దదాతి
--------	---	-------

ఉదా: విద్యా ధనం దదాతి.

- 1)
- 2)
- 3)
- 4)
- 5)

(ఈ) యోజయిత్వా లిఖంతు.

ఉదా: సంస్కృతభాషా అతిసరలా భవతి.

V సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- పాఠస్య ఆధారేణ సూక్తిః, ధ్యేయవాక్యాని లిఖంతు. తేషామ్ ఉపయోగం కుర్వంతు.

VI ప్రశంసా

- సమ్యక్ అధ్యయనం కృత్వా ఉన్నతస్థానే స్థితాన్ జనాన్ అధికృత్య వదంతు.

VII భాషాంశాః

(అ) పఠంతు - రిక్తస్థానాని పూరయంతు

ప్రథమా ఏకవచనమ్

కందుకః
బాణః
సుధాఖండః
దీపః
విమానమ్
జలమ్
మాపికా
పేటికా
ఛురికా
నాసికా
సూచీ
లేఖనీ
అంకనీ
కూపీ

తృతీయా ఏకవచనమ్

కందుకేన
బాణేన
.....
.....
.....
.....
మాపికయా
.....
.....
.....
సూచ్యా
.....
.....
.....

(ఆ) ఉపరితనపదాని ఉపయుజ్య వాక్యాని లిఖంతు.

ఉదా : అత్ర కందుకః అస్తి.
అత్ర మాపికా అస్తి.

బాలః కందుకేన క్రీడతి.
చిత్రకారః మాపికయా రేఖాం లిఖతి.

పరియోజనాకార్యమ్

ఇతరభాషాసు విద్యమానాని విద్యాప్రశంసనసంబద్ధపద్యాని సంకలయ్య, భిత్తిపత్రే లిఖిత్వా ప్రదర్శయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

- అ) శ్లోకాన్ సమ్యక్ పఠితుం శక్నోమి.
ఆ) శ్లోకానాం భావాన్ వక్తుం శక్నోమి.
ఇ) పాఠ్యాంశసారాంశం స్వీయవాక్యైః రచయితుం శక్నోమి.
ఈ) సూక్తిః, ధ్యేయవాక్యాని లేఖితుం శక్నోమి.

అమ్

న

☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐
☐

పంచమ: పాఠ:

5. సుందర: స్వప్న:

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

1. చిత్రే కిం కిమ్ అస్తి?
2. బాలా: కిం కుర్వంతి?
3. భవాన్ కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?

ఛాత్రేభ్య: సూచనా:

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థే రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రై: సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

పాఠస్య చిత్రం పశ్యంతు. తత్ ఉద్దిశ్య వదంతు.

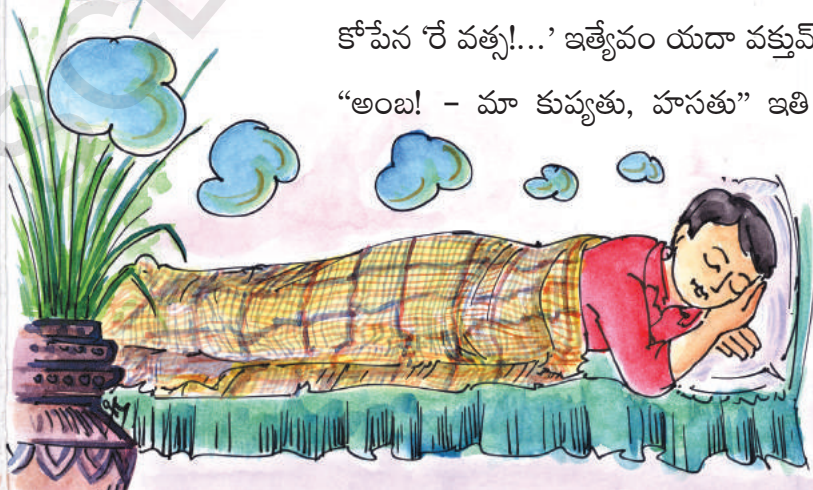
చింతామగ్నః చైతన్యః రాత్రౌ నిద్రాం కరోతి.... తదా చైతన్యః అకస్మాత్ దేవలోకం గచ్ఛతి. స్వలోకం ఆగతవంతం తం దేవాః అప్యచ్ఛన్ భోః బాలక ! “భవాన్ కిమర్థమ్ అత్ర ఆగతః?” ఇతి. తదా చైతన్యః “ఏకం వరం యాచితుమ్ అత్ర ఆగతః అస్మి” ఇతి అవదత్. దేవాః- “కః వరః?” ఇతి అప్యచ్ఛన్. తదా బాలకః. “అహం బహు పయోహిమం, పరీక్షాసు ప్రథమస్థానం, అద్భుతశక్తిం చ ఇచ్ఛామి. తత్ శ్రుత్వా దేవాః కించిత్ విచిన్త్య “అస్తు భవతః కృతే ఏకదినపర్యంతం శక్తిం యచ్ఛామః. తయా శక్త్యా యద్యత్ వాంఛతి తత్తత్ కర్తుం శక్నోతి” ఇత్యవదన్. చైతన్యః తాం శక్తిం ప్రాప్య ప్రసన్నః అభవత్.

అనంతరదినే ఉషఃకాలే ఏవ సూర్యచంద్రాదయః చైతన్యసమీపం ఆగత్య తం నిద్రాతః ఉత్థాపితవన్తః. సూర్యః అవదత్ ‘భోః బాలక! అహమ్ ఉదితః భవితుమ్ ఇచ్ఛామి. శీఘ్రమ్ అనుమతిం యచ్ఛతు.’ ఏవం చంద్రః నక్షత్రాణి చ అస్తమయార్థం అనుమతిం యాచితవన్తః. తదా సః బాలకః హసన్నేవ తేభ్యః అనుమతిం దత్తవాన్. చైతన్యస్య మాతా తం “విద్యాలయం గంతుం సజ్జః భవతు” ఇతి ఆదిష్టవతీ.

ఏతదనంతరం సః సిద్ధః భూత్వా విద్యాలయం గచ్ఛన్ స్వదివ్యశక్త్యా చిన్తితవాన్ “ఇదానీం వృష్టిః భవతు. అహం వృష్టౌ నృత్యన్ పయోహిమం ఖాదామి” ఇతి. సపది వృష్టిః ఆరబ్ధా. తస్య హస్తద్వయే పయోహిమమ్ ఆగతమ్. తద్ దృష్ట్వా తస్య మాతా కోపేన ‘రే వత్స!...’ ఇత్యేవం యదా వక్తుమ్ ఉద్యుక్తా, తత్క్షణం సః “అంబ! - మా కుప్యతు, హసతు” ఇతి స్వదివ్యశక్త్యా ఉక్తవాన్,

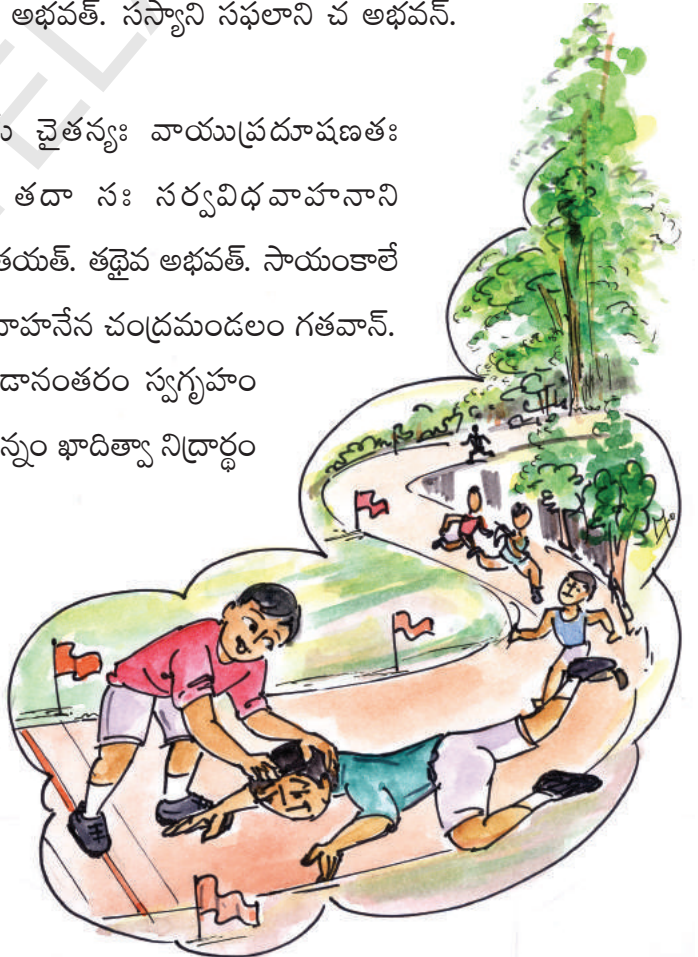
రఖటిత్యేవ మాతా ఆనందేన “వర్షే క్రిడతు వత్స! తదనంతరమేవ విద్యాలయం గచ్ఛతు” ఇత్యవదత్.

అనంతరం చైతన్య సిద్ధతాం వినా పరీక్షలేఖనార్థం విద్యాలయం గతవాన్. స్వదివ్యశక్తిస్మరణమాత్రేణ సర్వాణి ఉత్తరాణి లిఖిత్వా ప్రథమస్థానమపి ప్రాప్తవాన్.

విద్యాలయే తస్మిన్ దినే ధావనస్పర్ధా ఆయోజితా ఆసీత్. తస్యాం స్పర్ధాయాం పోలియో రోగగ్రస్తః కిశోరః ఇతి చైతన్యస్య ప్రియమిత్రమపి ఆసీత్. ధావనసమయే పతితం కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసంతి స్మ. తదా చైతన్యః తముత్థాప్య “ఏషః స్వస్థః భవతు. అస్యాం స్పర్ధాయాం విజయీ భవతు” ఇతి చింతితవాన్. తద్దైవ అభవత్. స్వస్థం కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే ఆశ్చర్యచకితాః అభవన్.

విద్యాలయతః ఆగమనసమయే చైతన్యః వృక్షాణాం కర్తనకార్యం దృష్టవాన్ ‘అతః ఏవ వృష్టిః న భవతి’ ఇతి విచింత్య చైతన్యః స్వదివ్యశక్త్యా సర్వత్ర వృక్షాన్ సృష్టవాన్. తదా వృష్టిః అభవత్. సస్యాని సఫలాని చ అభవన్.

ఏవం మార్గే చలనసమయే చైతన్యః వాయుప్రదూషణతః కానమానాం వృద్ధాం దృష్టవాన్. తదా సః సర్వవిధవాహనాని ప్రదూషణరహితాని భవంతు ఇతి అచింతయత్. తద్దైవ అభవత్. సాయంకాలే క్రీడనాయ చైతన్యః మిత్రైః సహ గరుడవాహనేన చంద్రమండలం గతవాన్. సర్వే తత్ర ఆనందేన క్రీడితవంతః. క్రీడానంతరం స్వగృహం ప్రత్యాగత్య చైతన్యః రాత్రి భోజనే మృష్టాన్నం ఖాదిత్వా నిద్రార్థం శయనప్రకోష్ఠం ప్రవిశతి. అంతః నక్షత్రాణి, చంద్రశ్చ తం పరితః సేవకాః ఇవ స్థిత్యా చామరైః వీజయంతి. తదా సః క్రమేణ నిద్రాయాం లీనః భవతి. తదా తస్య మాతా “ఉత్తిష్ట పుత్ర! ఉత్తిష్ట” ఇతి నిద్రాతః ఉత్థాపయతి. సః స్వస్య మధురం స్వప్నం స్మరన్ జాగృతః భవతి.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- (అ) చైతన్య విద్యాలయం గచ్చన్ “ఇదానీం వృష్టిః భవతు” ఇతి చింతితవాన్.
కిమర్థం సః ఏవం చింతితవాన్?
- (ఆ) భవాన్ కదాపి స్వప్నం ప్రాప్తవాన్ వా? స్వప్నే కిం కిం దృష్టవాన్ ఇతి వదతు.
- (ఇ) దేవాః భవతే దివ్యశక్తిం ప్రదాస్యంతి చేత్ భవాన్ కిం కిం కర్తుమ్ ఇచ్ఛతి?
- (ఈ) పోలియోగ్రస్తం కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసితవంతః ఖలు? ఏతత్ సముచితం వా? తత్ర భవంతః భవంతి చేత్ కిం కుర్వంతి?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు - వ్యక్తికుర్వంతు

- (అ) పాఠం పఠిత్వా క్రియాపదానామ్ అధః రేఖాంకనం కుర్వంతు. తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.
- (ఆ) అధః నిర్దిష్టానాం వాక్యానాం సమానార్థకవాక్యాని పారాత్ చిత్వా లిఖంతు.
 - 1) నీవు ఎందుకొరకు ఇక్కడికి వచ్చావు.
.....
 - 2) ఆతని రెండుచేతుల్లోకి ఐస్క్రీమ్ వచ్చింది.
.....
 - 3) ఆరోజు పాఠశాలలో పరుగుపందెం నిర్వహించబడింది.
.....
 - 4) తన దివ్యశక్తితో అంతటా వృక్షాలను పుట్టించాడు.
.....
 - 5) ఆ శక్తితో ఏదేది కోరితే అది చేయగలవు.
.....
- (ఇ) అనుచ్ఛేదం పఠిత్వా సముచితప్రశ్నవాచకపదాని ఉపయుజ్య రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

“గ్రామం ప్రతి నివృత్తః వ్యాధః ఏకస్య తటాకస్య సమీపే ఏకం సూకరం దృష్టవాన్. సహసా భుజస్థం మృగం భూమౌ నిధాయ సూకరం బాణేన వ్యాపాదితవాన్. బలిష్ఠః సూకరః వ్యాధం నిహత్య మరణం ప్రాప్తవాన్”

- 1) ప్రశ్న : కః సూకరం దృష్టవాన్.
సమాధానమ్ : వ్యాధః సూకరం దృష్టవాన్
- 2) ప్రశ్న : వ్యాధః దృష్టవాన్.
సమాధానమ్ : వ్యాధః సూకరం దృష్టవాన్.
- 3) ప్రశ్న : వ్యాధః సమీపే సూకరం దృష్టవాన్.
సమాధానమ్ : వ్యాధః తటాకస్య సమీపే సూకరం దృష్టవాన్.
- 4) ప్రశ్న : సూకరః వ్యాధం నిహత్య మరణం ప్రాప్తవాన్.
సమాధానమ్ : బలిష్ఠః సూకరః వ్యాధం నిహత్య మరణం ప్రాప్తవాన్.

(ఈ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) దేవలోకమ్ ఆగతవంతం చైతన్యం దేవాః కిమపుచ్చన్?
- 2) సూర్యః చైతన్యం కిమపుచ్చత్?
- 3) చైతన్యః కిశోరమ్ ఉద్దిశ్య కిం చింతితవాన్?
- 4) చైతన్యః విద్యాలయం గచ్ఛన్ కిం చింతితవాన్?
- 5) దివ్యశక్తేః ప్రభావేణ మాతా చైతన్యం కిమ్ అవదత్?

III స్వీయరచనా

అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- 1) పర్యావరణరక్షణాయ కిం కిం కరణీయమ్?
- 2) స్వప్నే చైతన్యః ఏవమ్ ఐచ్చత్. యది చైతన్యస్థానే భవాన్ అస్తి చేత్ కిం కిం వాంఛతి? స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.
- 3) యది దేవాః భవతే దివ్యశక్తిం యచ్ఛంతి చేత్ భవాన్ కిం కిం కరోతి?

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

(అ) అధః దత్తానాం పదానాం సమానార్థకపదాని కోష్ఠకేభ్యః చిత్వా లిఖంతు.

- 1) హిమమ్ (అగ్నిః, తుషారః, పయః, జలమ్.) (తుషారః)
- 2) రాత్రిః (సాయమ్, పూర్వాహ్ణమ్, నిశా, ఉషఃకాలః) ()
- 3) వృక్షః (తరుః, నగః, తృణమ్, మూలికా) ()
- 4) చంద్రః (నక్షత్రమ్, రాశిః, ఇందుః, అమృతమ్) ()
- 5) శీఘ్రమ్ (అలస్యమ్, త్వరితమ్, చాపల్యమ్, మౌనమ్.) ()

(ఆ) కోష్ఠకాత్ పదాని స్వీకృత్య ఉదాహరణానుసారం వాక్యాని రచయంతు.

శ్రుత్వా	ప్రాప్య	భూత్వా	దృష్ట్వా	విచింత్య	ఖాదిత్వా
----------	---------	--------	----------	----------	----------

ఉదా :- చైతన్యః శక్తిం ప్రాప్య ప్రసన్నః అభవత్.

సిద్ధః భూత్వా విద్యాలయం గతవాన్.

కిశోరం దృష్ట్వా ఏవం చింతితవాన్.

శివః సమ్యక్ విచింత్య కార్యం కృతవాన్.

మృష్టాన్నం ఖాదిత్వా నిద్రాం ప్రాప్తవాన్.

బాలకః పాఠం శ్రుత్వా లిఖితవాన్.

బాలకః పుస్తకం పఠితవాన్.

బాలకః కృతజ్ఞః మిత్రాయ ఉపకారం కృతవాన్ .

బాలకః ఫలం ఖాదితవాన్.

బాలకః సమాధానం పరీక్షాం లిఖితవాన్.

బాలకః అన్నం క్రీడార్థం గతవాన్.

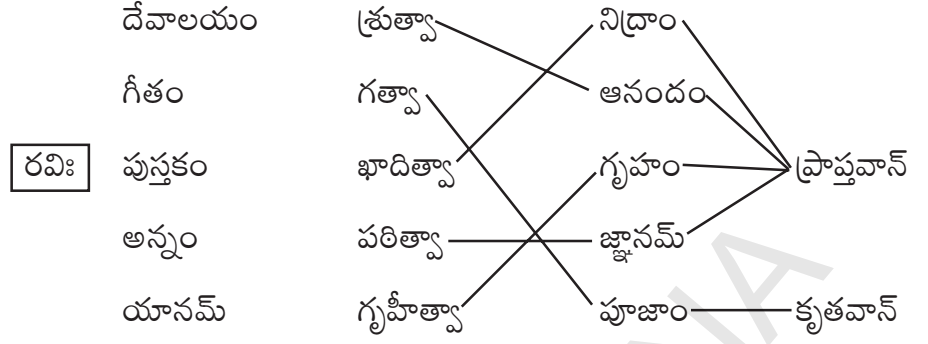
బాలకః గీతం ఆనందం ప్రాప్తవాన్.

సీతా గ్రంథం పఠితవతీ.

యాత్రికః యానం పుణ్యక్షేత్రం గతవాన్.

వృక్షాః జలం జీవనం యాపయన్తి.

ఇ. ఉదాహరణనుసారం వాక్యాని రచయంతు.

ఉదా: రవి: దేవాలయం గత్వా పూజాం కృతవాన్.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

V సర్వనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- భవతామ్ ఉహాసుసారం సుందరం దృశ్యం చిత్రీకుర్వంతు. తత్ అధికృత్య కానిచన వాక్యాని లిఖంతు.

VI ప్రశంసా

- కిశోరం దృష్ట్వా సర్వే పరిహసితవంతః. కింతు, అంతే సః విజయం ప్రాప్తవాన్. తం చైతన్యం చ అధికృత్య వదంతు.

VII భాషాంశాః

అ) ఉదాహరణనుసారం వాక్యాని రచయంతు.

1)	<u>ప్రయత్నేన</u>	(ప్రయత్నః)	చలంతి.
		(ఆనందః)	పశ్యంతి.
		(వేగః)	న గచ్ఛంతి.
		(చమసః)	ఖాదంతి.

ఉదా :- వృద్ధాః ప్రయత్నేన చలంతి.

- 2) కందుకేన (కందుకం) క్రీడతి.
 (సుధాఖండం) లిఖతి.
 బాలకః (కూర్చః) చిత్రం రచయతి.
 (యానం) చలతి.
- 3) లేఖన్యా (లేఖనీ) పుస్తకే లిఖతి.
 (ద్రోణీ) జలమ్ ఆనయతి.
 రమా (సూచీ) వస్త్రం సీవ్యతి.
 (సమార్జనీ) మార్జయతి.
 (నౌకా) నదీం తరతి.

పరియోజనాకార్యమ్

“బుద్ధిబలమ్ ఏవ శ్రేష్ఠమ్” ఇత్యంశమ్ అధికృత్య ఏకాం కథాం విలిఖ్య కక్ష్యాయాం ప్రదర్శయంతు. శ్రావయంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

	అమ్	న
అ) మమ స్వప్నవిషయమ్ అధికృత్య స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐
ఆ) పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఇ) పాఠస్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.	☐	☐
ఈ) కించన చిత్రం లిఖిత్వా తత్ ఉద్దిశ్య వక్తుం శక్నోమి.	☐	☐

అఅ

సత్యేన రక్ష్యతే ధర్మః

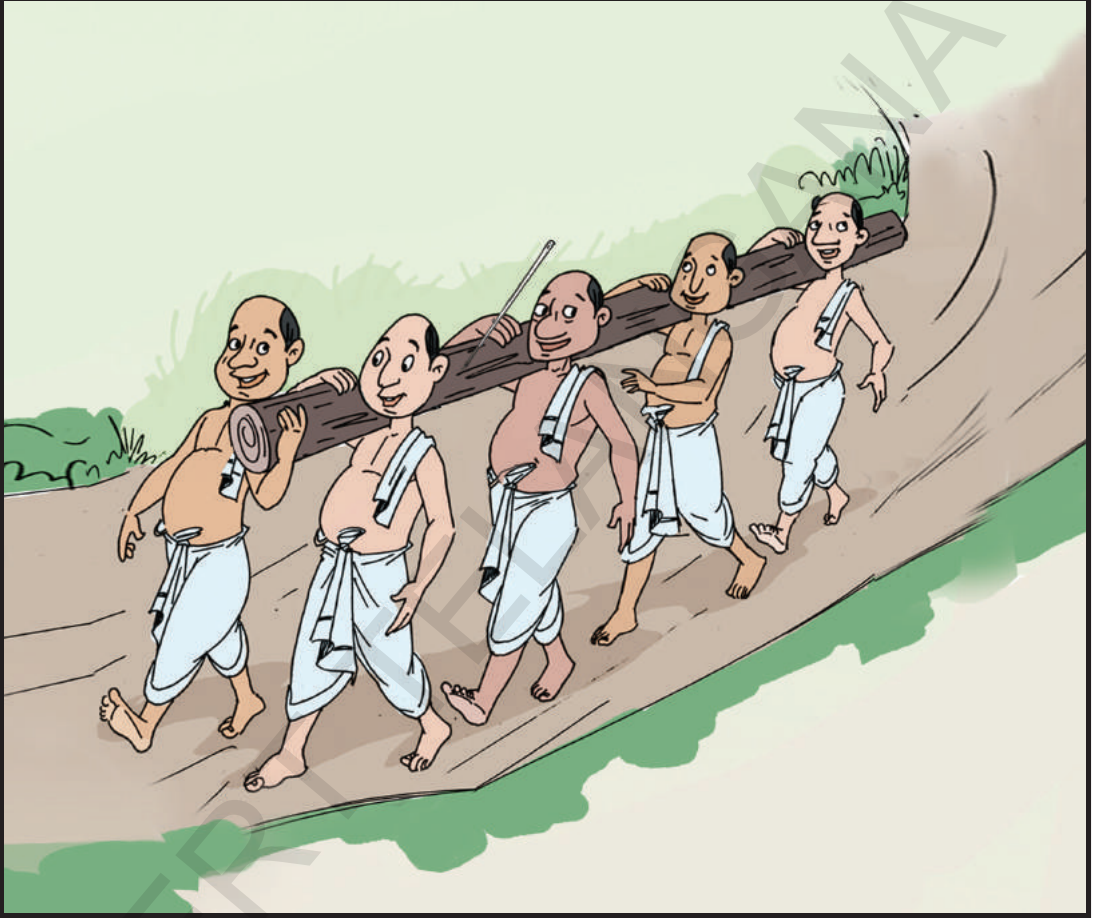
ఐఐ

షష్ఠః పాఠః

6. సమయస్ఫూర్తి:

చిత్రం పశ్యంతు, చింతయంతు, వదంతు.

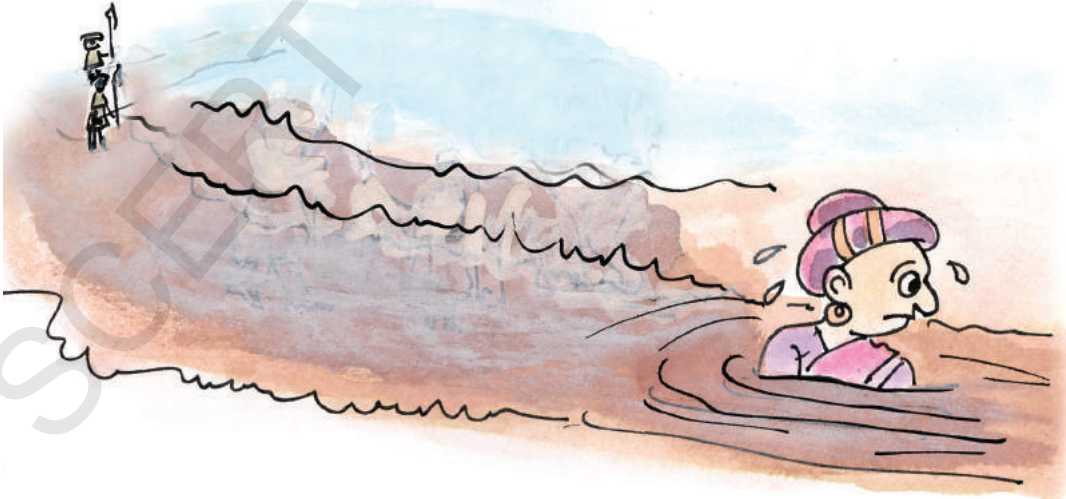
1. చిత్రే కే కే సంతి?
2. తే కిమ్ ఆనయంతి?
3. 'తే కిమర్థమ్ ఏవం కుర్వంతి' ఇతి భవాన్ చింతయంతి?

ఛాత్రేభ్యః సూచనాః

- పాఠం పఠంతు. కఠినపదానాం వాక్యానాం చ అర్థః రేఖాంకనం కుర్వంతు.
- కఠినపదానామ్ అర్థాన్ అధికృత్య మిత్రైః సాకం చర్చాం కుర్వంతు.
- పాఠ్యపుస్తకస్య అన్తే దత్తం పదకోశం దృష్ట్వా తేషామ్ అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.

తెనాలి రామలింగః శ్రీకృష్ణదేవ-
రాయస్య ఆస్థానపండితః ఆసీత్. కేనాపి వా
కారణేన కుపితః మహారాజః రామలింగం
గజస్య పాదమర్దనేన మారయితుమ్
ఆజ్ఞాపయత్. ఆజ్ఞాపాలకాః
రాజభటాః రామలింగం
వధ్యస్థానం నీత్వా, భూమౌ
గర్తం ఖనిత్వా తత్ర తం
స్థాపితవంతః. ఆకంఠం
మృత్తికయా గర్తం పూరయిత్వా
భటాః గజమ్ ఆనేతుమ్
అగచ్ఛన్.

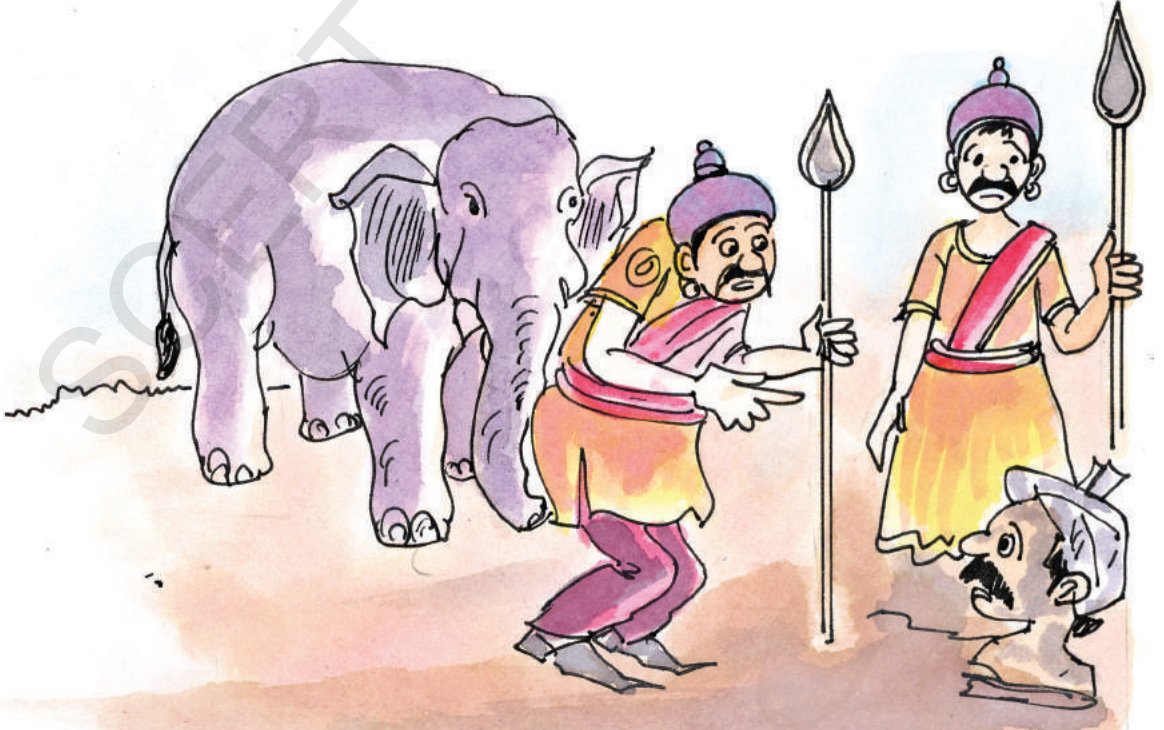
తదా తేన మార్గేణ కశ్చన కుబ్జః అగచ్ఛతి స్మ. సః ఆశ్చర్యేణ రామలింగం
దృష్ట్వా “మహోదయ! కిమర్థం ఏవం గర్తే స్థితవాన్?” ఇత్యపృచ్ఛత్. చతురః రామలింగః
“అహమపి కుబ్జః అస్మి. కుబ్జతాయాః నివారణాయ వైద్యః ఏతమ్ ఉపాయం సూచితవాన్.

అహం బహిరాగంతుమ్
ఇచ్ఛామి. సాహాయ్యం కరోతు.
కుబ్జతా గతా వా న వా ఇతి
పశ్యామి” ఇత్యవదత్. కుబ్జః
తస్య సాహాయ్యమ్ అకరోత్.

బహిరాగతః రామలింగః కుబ్జతారహితః సుందరః దృశ్యతే. తాదృశం రామలింగం
దృష్ట్వా కుబ్జః తం ప్రార్థితవాన్. “భోః మహాదయ! అహమపి కుబ్జతాయాః నివారణమ్
ఇచ్ఛామి. అతః మామపి ఏవం గర్తే స్థాపయతు” ఇతి. రామలింగః తథా కృత్వా
“పునరాగమిష్యామి” ఇత్యుక్త్వా తతః నిర్గతవాన్.

అనంతరం రాజభటాః గజేన సహ ఆగత్య రామలింగస్య స్థానే కుబ్జం విలోక్య
ఆశ్చర్యేణ యః పూర్వమాసీత్ సః కుత్ర? భవాన్ కః ? ఇత్యపృచ్ఛన్. “తస్య కుబ్జతా
నష్టా. అతః సః గతవాన్” ఇతి కుబ్జః ఉక్తవాన్. భటాః తం బహిః ఆనీయ తస్య ముఖాత్
ప్రవృత్తం విషయం జ్ఞాత్వా సర్వం విషయం మహారాజాయ విజ్ఞాపితవంతః. రామలింగస్య
చతురతాం జ్ఞాత్వా శ్రీకృష్ణదేవరాయః హసన్ రామలింగం దండనాత్ అముంచత్.

ఏతాని కుర్వంతు

I శృణ్వంతు-విచింత్య వదంతు

- అ) “రామలింగం కృష్ణదేవరాయః కిమర్థం దండితవాన్” ఇతి భవంతః చింతయంతి?
- ఆ) గర్భాత్ బహిః ఆగన్తుం రామలింగః కమ్ ఉపాయం చింతితవాన్?
- ఇ) అస్మిన్ పాఠే కుబ్జః వివేకీ వా న వా? కిమర్థమ్?
- ఈ) కృష్ణదేవరాయః రామలింగం కేన కారణేన దండనాత్ ముక్తం కృతవాన్?
- ఉ) అస్మిన్ పాఠే రామలింగస్య చతురతా కా?

II పఠంతు-అవగచ్ఛంతు- వ్యక్తీకుర్వంతు

- అ) పాఠం పఠిత్వా పాఠస్థాని సర్వనామపదాని చిత్వా లిఖంతు. అర్థాన్ అవగచ్ఛంతు.
- ఆ) అథః దత్తానాం వాక్యానాం సమానార్థకవాక్యాని పాఠాత్ చిత్వా లిఖంతు.

1) రాజుగారి ఆజ్ఞను పాలించే రాజభటులు.

.....

2) ఓ గొప్పవాడా! ఈ గుంతలో ఎందుకు నిలుచున్నావు?

.....

3) నేను కూడా గూనితనాన్ని పోగొట్టుకోవడానికి ఇష్టపడుతున్నాను.

.....

4) శ్రీకృష్ణదేవరాయలు నవ్వుతూ రామలింగాన్ని శిక్షనుండి తప్పించారు.

.....

ఇ) అథః నిర్దిష్టాని వాక్యాని కః ఉక్తవాన్ ఇతి లిఖంతు.

1) “తస్య కుబ్జతా నష్టా. అతః సః గతవాన్” ఇతి ఉక్తవాన్.

2) “యః పూర్వమాసీత్ సః కుత్ర” ఇతి ఉక్తవంతః.

3) “అహమపి కుబ్జః అస్మి” ఇతి ఉక్తవాన్.

4) “ఏనం గజస్య పాదమర్దనేన మారయతు” ఇతి ఉక్తవాన్.

ఈ) అధః దత్తానాం పదానాం యోజనం కుర్వంతు. అనంతరమ్ 'అస్తి' ఇతి పదమ్ ఉపయుజ్య వాక్యాని లిఖంతు.

రామలింగః	రాజా
శ్రీకృష్ణదేవరాయః	చతురః
కుబ్జః	అజ్ఞాపాలకః
భటః	మందబుద్ధిః

ఉదా - రామలింగః చతురః అస్తి.

ఉ) పాఠం పఠిత్వా అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని లిఖంతు.

- 1) కుపితః మహారాజః రామలింగాయ కీదృశం దండనం విహితవాన్?
- 2) రామలింగం దృష్ట్వా కుబ్జః కిమ్ అపృచ్ఛత్?
- 3) రాజభటః కుబ్జం విలోక్య కిమ్ అపృచ్ఛన్?
- 4) కుబ్జః రాజభటాన్ కిమ్ ఉక్తవాన్?
- 5) శ్రీకృష్ణదేవరాయః కిమర్థమ్ అహసత్?

III స్వీయరచనా

అధః దత్తానాం ప్రశ్నానాం సమాధానాని స్వీయవాక్యైః లిఖంతు.

- 1) రామలింగస్య చతురతామ్ అధికృత్య లిఖంతు.
- 2) కాసు పరిస్థితిషు చాతుర్యమ్ ఆవశ్యకమ్?
- 3) చాతుర్యవర్ధనార్థం కాని కాని ఆవశ్యకాని?

IV పదజాలాభివృద్ధిః - భాషాక్రీడాః

అ) అధః దత్తం పదం పరిశీలయంతు ఏతాదృశాని నూతనపదాని లిఖంతు.

వి	క	ట	క	వి
----	---	---	---	----

1 2 3 4 5

--	--	--

1 2 3

--	--	--

వి	క	ట	క	వి
----	---	---	---	----

5 4 3 2 1

--	--	--

3 2 1

--	--	--

అ) రేఖాంకితపదానాం సమానార్థకపదాని పారాత్ చిత్వా తాని ఉపయుజ్య వాక్యాని పునః లిఖంతు.

- 1) రామలింగః కృష్ణదేవరాయస్య ఆస్థానకోవిదః.
- 2) మహారాజః రామలింగం హస్తినః పాదమర్దనేన మారయితుమ్ ఆజ్ఞాపయత్.
- 3) కుబ్జః తస్య ఉపకారమ్ ఆకరోత్.
- 4) రామలింగః కుబ్జతారహితః రమణీయః దృశ్యతే.
- 5) అహమపి కుబ్జతాయాః పరిష్కారమ్ ఇచ్ఛామి.

ఇ) అధః దత్తాని చిత్రాణి పశ్యంతు. కోష్ఠకాత్ పదాని స్వీకృత్య వాక్యాని పూరయంతు.

సుందరీ	రక్తా	ఉన్నతః	హరితా	దీర్ఘా	శుద్ధం
ద్రోణీ	కూపీ	మంచః	రజ్జుః	శాటికా	నాలికాజలమ్

ఏషా సుందరీ శాటికా

ఏషా

ఏషః

ఏషా

ఏషా

ఏతత్

V సర్జనాత్మకవ్యక్తీకరణమ్

- చిత్రం దృష్ట్వా హాస్యోత్పాదకం సంభాషణమేకం లిఖంతు.

VI ప్రశంసా

- భవతః కక్షాయాం పఠంతమ్ ఏతాదృశం చతురం ఛాత్రమ్ అధికృత్య వదతు.

VII భాషాంశాః

అ. పవనేన ఉక్తాని వాక్యాని అధః సంతి. పఠంతు. చిత్రాణి దృష్ట్వా అవగచ్ఛంతు.

- 1) కందుకః అత్ర అస్తి. 2) ఫలం తత్ర అస్తి.
- 3) వాయుః సర్వత్ర అస్తి. 4) దేవాలయః అన్యత్ర అస్తి.
- 5) ఛాత్రాః ఏకత్ర పాఠం శృణ్వంతి.

ఆ. ఉపరితనచిత్రాణి దృష్ట్వా రిక్తస్థానాని పూరయంతు.

- ఉదా: 1) లేఖనీ అత్ర అస్తి. 7) వృక్షః అస్తి.
- 2) పుష్పం అస్తి. 8) ఆనందః అస్తి.
- 3) పుస్తకమ్ అస్తి. 9) చషకః అస్తి.
- 4) గృహమ్ అస్తి. 10) సూతం అస్తి.
- 5) భగవాన్ అస్తి. 11) లోకయానం అస్తి.
- 6) క్రీడాంగణమ్ అస్తి. 12) అధ్యాపికా బోధయతి.

పరియోజనాకార్యమ్

కానిచన హాస్యచిత్రాణి సంకలయ్య భిత్తిపత్రే లేపయిత్వా ప్రదర్శయంతు. తాని అధికృత్య కానిచన వాక్యాని వదంతు.

స్వీయమూల్యాంకనమ్

- అ) పాఠశ్య సారం స్వీయవాక్యైః వక్తుం శక్నోమి.
- ఆ) పాఠం స్పష్టతయా పఠితుం శక్నోమి.
- ఇ) పాఠశ్య సారం స్వీయవాక్యైః లేఖితుం శక్నోమి.
- ఈ) ఏతాదృశీమ్ అన్యాయం కథాం వక్తుం శక్నోమి.

అమ్	న
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

పఠంతు - నందంతు

జ్ఞానస్య అధికారః

కశ్చన సాధకః ఆసీత్. సః అహోరాత్రం ధార్మికగ్రంథానామ్ అధ్యయనం కరోతి స్మ. కదాచిత్ సః అర్ధరాత్రే అధ్యయనే మగ్నః ఆసీత్. తదవసరే తైలస్య అభావాత్ దీపః నిర్వాణః అభవత్. గృహే తైలం న ఆసీత్. అతః అన్యోపాయం వినా సః సాధకః మహాస్తం ఖేదమ్ అనుభవన్ శయనం కృతవాన్. అల్పే ఏవ కాలే తేన నిద్రా ప్రాప్తా. కశ్చన స్వప్నః దృష్టః తేన. స్వప్నే దేవీ సరస్వతీ ప్రత్యక్షీభూయ ఉక్తవతీ “వత్స! భవతః అధ్యయనశీలతా నితరాం స్తుత్యర్హా సర్వేషాం గ్రంథానాం సర్వాసాం విద్యానాం జ్ఞానం చ దాతుమ్ ఏవ అహమ్ అత్ర ఆగతా. ఇతః పరం భవతా ఏవమ్ అహోరాత్రం పరిశ్రమః కరణీయః న భవిష్యతి” ఇతి.

తదా సాధకః తాం ప్రణమ్య అవదత్ -
“అంబ! భవతీ మాం జ్ఞానేన అనుగ్రహీతుమ్ ఇచ్ఛతి ఇతి తు మహతః సంతోషస్య విషయః. కింతు ఏతాదృశమ్ అనుగ్రహం న ఇచ్ఛామి అహమ్. యతః తాదృశం సామర్థ్యం నాస్తి మమ. జ్ఞానమ్ అధ్యయనేన ఏవ ప్రాప్యతే. పరిశ్రమం కృత్వా విషయః అవగంతవ్యః. న ఏవ ఉత్తమః మార్గః. పరిశ్రమేణ వినా ప్రాప్యమాణం జ్ఞానం న ఆవశ్యకం మమ” ఇతి.

ఏతత్ శ్రుత్వా అతిప్రసన్నా సరస్వతీ మందహాసపూర్వకమ్ ఉక్తవతీ. - వత్స! భవతః పరీక్షాయై మయా ఏవమ్ ఉక్తమ్. విద్యాయాం భవతః ఆసక్తిః నిశ్చయేన అస్తి. ప్రశంసార్హః భవాన్. భవాన్ ఏవ విద్యాయాః అధికారి. ఈప్సితః వరః యాచ్యతామ్.

తదా సాధకః అవదత్ - “దేవి! భవతీ యది మయి ప్రసన్నా అస్తి తర్హి మమ దీపే సర్వదా తైలం యథా తిష్ఠేత్ తథా వరం దదాతు. తైలే సతి అహం రాత్రౌ అపి అధ్యయనం కర్తుం శక్నుయామ్” ఇతి.

“తథాస్తు” ఇతి ఉక్త్వా దేవీ అంతర్హితా అభవత్.